

Литвин Л. В. ВЗГЛЯДЫ Х. ШРАДЕР-БРЕЙМАН НА ОБРАЗОВАНИЕ ВОСПИТАТЕЛЬНИЦ ДЛЯ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА В ГЕРМАНИИ (XIX СТ.)

Проанализированы подходы к решению проблемы профессиональной подготовки воспитательницы детского сада в Германии в XIX столетии. Рассмотрена концепция образования Х. Шрадер-Брейман; определены основные принципы подготовки будущих воспитательниц дошкольных учебных заведений к профессиональной деятельности; раскрыты требования относительно профессиональной компетентности воспитательниц дошкольных учебных заведений; охарактеризованы влияние профессиональной деятельности Х. Шрадер-Брейман на сферу воспитания детей дошкольного возраста и на характер образования воспитательниц в Германии.

Ключевые слова: концепция образования Х. Шрадер-Брейман; народный детский сад; профессиональная подготовка воспитательницы.

Lytvyn L. VIEWS H. SCHRADER-BREYMAN EDUCATION KINDERGARTEN TEACHERS FOR PRESCHOOL CHILDREN IN GERMANY (XIX CENTURY)

In the article analyzes approaches to solving the problem of professional training kindergarten teachers in Germany in the nineteenth century. Examined the concept of education H. Schrader-Breyman; defined the basic principles of training future kindergarten teachers preschools to the profession; disclosed the requirements for professional competence of kindergarten teachers of preschool education; carried characterization of the professional activities of H. Schrader-Breyman to the field of education of preschool children and kindergarten teachers in character education in Germany.

H. Schrader-Breyman tried to create education that would be close to life and practice, which was expressed in the use of different types of economic activities for education of kindergarten teachers. It was developed in detail the opportunities of introduction of different activities, their succession and change, subordination to the whole and methodology of teaching. This theme was an important part of the education of kindergarten teachers in Pestalozzi-Froebel's house; such education aimed at the image of the kindergarten teacher with maternal features, that had to create family atmosphere in the national kindergarten.

In general H. Schrader-Breyman's activity can be observed as significant progress in the field of preschoolers' education and in the field of the kindergarten teachers' professional training.

Keywords: concept of education H. Schrader-Breyman; folk kindergarten; professional training kindergarten teachers.

Рецензенти

Сисоєва С. О. – д. пед. н., проф., чл.-коресп. НАПН України,
Козак Л. В. – канд. пед. н.

Стаття надійшла до редакції 10.03.2014

Прийнято до друку 26.03.2015

УДК 37.014.25

І. І. Тригуб

АНАЛІЗ ЗАРУБІЖНИХ НАВЧАЛЬНИХ ПРОГРАМ З ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ЕКСПЕРТІВ У ГАЛУЗІ ОСВІТИ

Автором вивчено досвід підготовки експертів-консультантів у галузі освіти в установах, що супроводжують процес розвитку освіти в зарубіжних країнах (європейський, американський та російський досвід); проведено аналіз існуючих кваліфікацій у системі вищої освіти; проаналізовано зарубіжні навчальні програми з професійної підготовки експертів у галузі освіти; наведено тематику програм з підготовки експертів у сфері оцінки якості освіти; згруповано основні програми та навчальні модулі з підготовки провідних консультантів з питань розвитку системи освіти у Російській Федерації.

Ключові слова: експертиза; експерт у галузі освіти; менеджер з якості освіти; освіта; провідний консультант з питань розвитку системи освіти.

Вступ. У сучасних умовах міжнародної інтеграції та стрімких темпів розвитку інформаційних технологій вища освіта зазнає кардинальних змін. Процеси модернізації у вищій освіті вимагають підвищення якості надання освітніх послуг. Цей процес потребує постійного моніторингу та кваліфікованої експертизи, і, відповідно, нових фахівців, які володіють гнучкою системою знань, навичками їх застосування в суміжних галузях, здатністю швидко адаптуватися до змін, схильністю до удосконалення та оновлення власного освітнього рівня, готовністю до експертно-консультативної діяльності.

ліфікованої експертизи, і, відповідно, нових фахівців, які володіють гнучкою системою знань, навичками їх застосування в суміжних галузях, здатністю швидко адаптуватися до змін, схильністю до удосконалення та оновлення власного освітнього рівня, готовністю до експертно-консультативної діяльності.

Проблема експертизи в інноваційному світі завжди розглядалася як одна із найбільш значущих. *Експертизу* в найзагальнішому вигляді можна визначити як надання ясності питанню, що не має очевидної відповіді, з опорою на думку фахівців (експертів) з цього питання (Братченко С. Л., 2007, с. 31). В якості об'єкту експертизи в освіті зазвичай розглядаються навчальне заняття, програма, освітній проект, педагогічна і освітня діяльність (Суханова Е. А., 2007, с. 61). Окрім того, для освіти, незалежно від її об'єкту, важливим є питання змісту експертної діяльності, процедура експертизи, ступінь її гуманітарності і відкритості.

На нашу думку, для професійного становлення експертів у галузі освіти як фахівців з експертно-консультативної діяльності необхідна кваліфікована підготовка і навчання з використанням якісних програм підготовки. Для створення таких програм в Україні необхідно широко дослідити відповідний досвід зарубіжних країн. Дослідники із різних країн вже зробили чималий внесок у дослідження багатьох аспектів функціонування і розвитку експертно-консультативної діяльності в галузі освіти різних країн. Так, її особливості, взяті у площині специфіки світового та регіональних освітніх процесів, розкриваються у працях таких дослідників, як Н. Бідюк, В. Блажек, В. Вульфсон, С. Змейов, Ф. Кумбс, М. Лещенко, З. Малькова, О. Новіков, О. Олейнікова, Л. Пуховська, Г. Філіпчук, К. Хернер. Вплив на неї освітніх систем, що функціонують і розвиваються у контексті процесів глобалізації досліджують В. Андрущенко, В. Кремень, В. Луговий, В. Огнев'юк, М. Степко. Становлення і розвиток експертно-консультативної діяльності в умовах створення загального європейського простору науки, освіти і культури вивчають Я. Болюбаш, К. Левківський, Ж. Таланова, Г. Терещук та ін.

Мета статті – проаналізувати зарубіжні навчальні програми з професійної підготовки експертів у галузі освіти.

Навчальні програми з професійної підготовки експертів-консультантів у галузі освіти. Підготовку експертів-консультантів у галузі освіти в зарубіжних країнах здійснюють установи, що супроводжують процес розвитку освіти. Так, у Європі такою установою є Європейська Мережа (національних) агентств з гарантії якості освіти – Європейська асоціація із забезпечення якості у вищій освіті; у США – Інститут політики в галузі вищої освіти і Американське товариство з контролю якості; у Великобританії – Агентство забезпечення якості вищої освіти й Інститут забезпечення якості Великобританії. На відміну від Європи і Америки, у Російській Федерації підготовку експертів-консультантів забезпечують вищі навчальні заклади, у яких реалізуються програми підготовки фахівців для проведення експертизи та оцінки освітнього процесу в закладах різного рівня (муніципальних, регіональних, федеральних).

Аналіз існуючих кваліфікацій у системі вищої освіти дозволяє зробити висновок, що підготовка у власне освітніх закладах фахівців кваліфікації «провідний консультант з питань розвитку системи освіти» або «експерт у галузі освіти» відсутня. Водночас існує загальноосвітня практика підготовки такого роду спеціалістів в установах, які найчастіше мають дослідницький характер і займаються питанням оцінки якості освіти. Так, наприклад, діяльність Європейської мережі агентств з гарантії якості освіти спрямована зокрема і на підготовку експертів. Вона проводиться в рамках окремих семінарів, на яких майбутні експерти знайомляться з тенденціями в галузі розвитку національних систем освіти, а також із загальноєвропейськими стратегіями розвитку освіти. Програми підготовки передбачають насамперед такі ключові складові: розуміння і аналіз специфіки процесу експертної роботи; розуміння того, що повинно бути включено в звіт експерта; розуміння того, як можна використовувати (трактувати) результати проведеної експертизи (ENQA, 2013).

Підготовка фахівців, які займаються питаннями оцінки якості освіти, здійснюється й Інститутом забезпечення якості Великобританії. Ця підготовка передбачає отримання статусу кваліфікованого фахівця з оцінки якості (менеджер з якості). Навчання здійснюється як в очному режимі, так і дистанційно. Програми підготовки фахівців включають такі теми: «Якісне управління», «Здійснення системи управління якістю – Міжнародна організація по стандартизації», «Розвиток навичок нового менеджера з якості», «Майбутня роль менеджера з якості», «Професіонал в галузі оцінки якості як каталізатор для зміни», «Збалансована система показників: вимірювання, управління і поліпшення», «Управління процесами» тощо (Проведение исследований по выявлению актуальных направлений подготовки ведущих консультантов по вопросам образования, 2011).

На нашу думку, ці теми є вкрай важливими для професійного навчання експертів у галузі освіти та ґрунтовного освоєння ними знань, умінь і навичок, необхідних для професійної діяльності.

В країнах Заходу підготовка таких фахівців здійснюється, головним чином, в установах, що реалізують програми безперервної (післядипломної) освіти, а також в різних державних і недержавних організаціях, які займаються питаннями оцінки якості освіти. Водночас практика показує, що фахівці, які отримали таку кваліфікацію у процесі освоєння програм вищої професійної освіти, але мають відповідний досвід менший, ніж 5 років, посаду консультанта з питань розвитку освіти не займають (ні на муніципальному, ні на регіональному рівні). Більш ефективною підготовку таких фахівців можна вважати в умовах реалізації додаткових професійних програм, адресованих спеціалістам, які мають достатній досвід

роботи в сфері освіти. Ці програми розраховані на різні періоди навчання – від 72 до 500 годин. У результаті освоєння програм фахівці отримують посвідчення (або свідоцтво) про закінчення курсів підвищення кваліфікації за відповідною тематикою («Менеджмент в освіті», «Управління якістю освіти: процесуальний підхід», «Оцінка якості знань, умінь і професійної компетентності в системі управління якістю освіти», «Управління функціонуванням і розвитком освітньої установи», «Планування та організація управління якістю освіти на рівні загальноосвітнього закладу» і т.п.).

Представлений досвід подібний до британського, але за тематикою підготовчих навчальних програм передбачає більш вузькоспеціалізовану підготовку. Майбутній фахівець має самостійно вирішувати з якого саме напрямку чи кількох напрямків діяльності отримувати сертифікат.

Якщо говорити про специфіку кваліфікацій, що існують у російській системі професійної освіти, то кваліфікацію консультанта з розвитку системи освіти можна співвіднести з такими кваліфікаціями, як «освітній менеджер», «менеджер інноваційного бізнесу», «менеджер з управління проектами». У формуванні загальноросійського кадрового ресурсу консультантів з питань розвитку системи освіти активну участь беруть освітні заклади з усіх регіонів Російської Федерації.

Так, наприклад, у рамках стажувальних майданчиків, створених у Кемеровській області, задля реалізації ефективної підготовки консультантів здійснюється стажування терміном від 72 до 360 годин. Навчальний план програми включає в себе 9 модулів: теорія і практика управління освітою; нормативно-правове і методичне забезпечення функціонування системи російської освіти на сучасному етапі; нові економічні механізми у сфері освіти; маркетинг освіти; оцінка якості освіти як ресурс управління розвитком освіти; моделі управління освітніми системами; державні послуги в сфері освіти в електронному вигляді, проблема налагодження електронного документообігу; обмін досвідом, позитивними практиками діяльності у сфері освіти і вдосконалення нормативно-правової бази суб'єктів Російської Федерації; технологічна компетентність провідних консультантів.

Програма підготовки і навчання претендентів на включення до кадрового ресурсу провідних консультантів Ростовського інституту підвищення кваліфікації та професійної перепідготовки працівників освіти Ростовської області на 2012 р. розрахована на 144 години і реалізується в рамках системи очно-заочного, дистанційного навчання (підвищення кваліфікації), міжсесійного тьюторіалу та стажування у провідних фахівців регіональної системи освіти.

Підготовка консультантів у галузі освіти можлива також у процесі реалізації магістерських програм. Це дозволяє відбирати фахівців, які вже володіють

певним досвідом у сфері підтримки і розвитку освіти. Так, аналіз програм підвищення кваліфікації, які реалізуються в Російській Федерації останніми роками, показав, що ці програми включені до переліку програм підвищення кваліфікації і адресовані фахівцям органів управління освіти та фахівцям у сфері оцінки якості освіти. Такі програми пропонують приблизно 20% установ. Серед них тільки одну програму («Менеджмент в освіті») реалізують 10 установ, що становить приблизно 0,8% від загального числа установ, які реалізують програми підвищення кваліфікації.

Проаналізуємо тематику програм деяких вищих навчальних закладів Росії, спрямованих на підготовку фахівців-експертів у сфері оцінки якості освіти. Так, наприклад, у ДООУ ВПО «Курський державний університет» пропонуються такі програми підготовки експертів-консультантів з питань розвитку системи освіти: «Управління якістю освіти у вищій школі», «Діяльність із нагляду і контролю у сфері освіти: регіональний рівень», «Інновації в управлінні освітньою установою», «Експертна діяльність в освіті», «Менеджмент в освіті». Водночас на факультеті підвищення кваліфікації та професійної перепідготовки ДООУ ВПО «Новосибірський державний педагогічний університет» викладаються: «Менеджмент в освіті», «Експертні оцінки в освіті», «Внутрішкільна система управління якістю», «Сучасні технології управління освітньою установою», «Інноваційний менеджмент в освіті». У ДООУ ВПО «Пензенська державна технологічна академія» (також на факультеті підвищення кваліфікації) пропонуються програми: «Стандартизація процесів системи менеджменту якості освітніх установ», «Внутрішній аудит системи менеджменту якості освітньої установи», «Теорія і практика організації виховної роботи в загальноосвітніх навчальних закладах», «Стандартизація процесів системи менеджменту якості державного освітнього закладу НУО і СПО (недержавні освітні установи та середня професійна освіта), «Внутрішній аудит системи менеджменту якості державного освітнього закладу НУО і СПО». В свою чергу, у Національному дослідницькому університеті ДООУ ВПО «Білгородський державний університет» викладаються такі курси: «Менеджмент в освіті», «Управління якістю освіти: процесуальний підхід», «Оцінка якості знань, умінь і професійної компетентності в системі управління якістю освіти» та ін. (Проведення досліджень по виявленню актуальних напрямлений підготовки ведучих консультантів по вопросам образования, 2011).

Порівняльний аналіз структури і змісту програм підвищення кваліфікації для фахівців, діяльність яких зможе бути представлена в рамках діяльності провідних консультантів з питань розвитку системи освіти, показав, що програми реалізуються згідно з вимогами до програм додаткової професійної освіти і побудовані на модульній основі. Модулі

складаються з таких розділів: «Державна політика в освіті», «Контроль якості освітнього процесу», «Напрями забезпечення гарантії якості підготовки у вищому навчальному закладі та моделі його оцінювання», «Моделі і принципи сучасних систем менеджменту якості освітніх установ», «Керівництво контролю за якістю та документування процесів і діяльності в рамках системи менеджменту якості», «Внутрішній аудит системи менеджменту якості» та ін.

Проаналізувавши навчальні програми для підготовки провідних консультантів з питань розвитку системи освіти, можемо виокремити 12 провідних програм з професійної підготовки таких фахівців, які загалом об'єднують 45 модулів:

- програма «Державна політика в галузі розвитку освіти» складається з таких модулів: державна політика в галузі розвитку освіти; регіональні пріоритети політики в галузі розвитку системи освіти; державна політика в галузі розвитку дошкільної, загальної та професійної освіти;

- програма підготовки «Сучасна правова база освіти» включає такі модулі: новий закон «Про освіту»; зміна правового статусу бюджетних установ; правова база в галузі освіти; правові зміни у сфері вищої професійної освіти, в тому числі, з урахуванням європейської інтеграції;

- навчальна програма «Нові моделі управління освітніми системами» представлена модулями: інноваційні механізми управління розвитком освітніх систем; моделі державно-громадського управління освітою; нові моделі організації та управління системою дошкільної, загальної та професійної освіти;

- програма «Нові економічні механізми у сфері освіти» передбачає вивчення модулів: основні зміни в економічних механізмах сфери освіти; нові економічні механізми у сфері дошкільної освіти, в загальній освіті та у сфері професійної освіти;

- «Приведення змісту і структури професійної освіти у відповідність до потреб ринку праці» – програма, що вивчає: комплексні регіональні програми розвитку професійної освіти; створення та розвиток освітніх кластерів на базі установ вищої професійної освіти; експертно-методичні центри сертифікації професійних кваліфікацій;

- програма «Федеральні державні освітні стандарти» складається з таких модулів: стандартизація у дошкільній освіті; федеральні державні стандарти загальної освіти; нові стандарти професійної освіти;

- навчальна програма «Позитивна соціалізація дітей та молоді з урахуванням індивідуальних освітніх потреб» включає: формування системи взаємодії університетів та установ загальної освіти з реалізації загальноосвітніх програм старшої школи, орієнтованих на розвиток обдарованості у дітей і підлітків; інклюзивна освіта; розробка і впровадження нормативу подушного фінансування на педагогічний супровід розвитку (освіти) талановитих дітей;

- модулі програми «Розвиток системи оцінки якості освіти та затребуваності освітніх послуг»: розвиток загальноросійської системи оцінки якості загальної освіти; розробка, апробація та впровадження моделей незалежної системи оцінки результатів дошкільної, професійної та додаткової освіти;

- програма «Інформатизація освіти» передбачає оволодіння модулями: впровадження електронного документообігу, розвиток системи відкритого електронного моніторингу та обов'язкової публічної звітності освітніх установ; створення заснованої на інформаційно-комунікаційних технологіях системи управління якістю освіти, що забезпечує доступ до освітніх послуг і сервісів; системи менеджменту якості в освітніх організаціях;

- програма підготовки «Розвиток кадрового потенціалу модернізації освіти» складається з таких модулів: моделі організації та фінансування підвищення кваліфікації працівників освіти, що забезпечує безперервність і адресний підхід до підвищення кваліфікації; забезпечення підготовки та підвищення кваліфікації педагогічних, медичних працівників і допоміжного персоналу для супроводу навчання дітей-інвалідів; нова система атестації педагогічних кадрів;

- програма «Закордонний досвід розвитку освіти» пропонує для вивчення модулі: підходи до вирішення проблем доступності та якості освіти за кордоном; міжнародні порівняльні дослідження і рейтинги; розвиток дошкільної освіти за кордоном; розвиток національних систем загальної освіти в Європі, США та Азії; міжнародні інтеграційні процеси як основа розвитку професійної освіти;

- програма «Технологічна компетентність провідних консультантів» має такі складові модулі: технології консалтингу; експертне оцінювання в освіті; технології соціального проектування; комунікативна компетентність провідного консультанта.

Зазначені навчальні програми, спрямовані на підготовку провідних консультантів з питань розвитку системи освіти, і, на нашу думку, дають можливість майбутнім фахівцям оволодіти широким спектром знань, умінь та навичок, необхідних для професійної діяльності експерта-консультанта. Щоправда, варто було б додати більше практично спрямованих програм підготовки, що є вкрай необхідним для «відшліфування» практичних навичок майбутніх експертів у галузі освіти.

Висновки. Підготовка фахівців, які виконують консалтингові послуги в галузі освіти, здійснюється в рамках післядипломної освіти закладами вищої професійної освіти, а також різними недержавними організаціями, що займаються питаннями оцінки якості освіти. Форми підготовки фахівців, здатних виконувати консалтингові послуги в сфері розвитку освіти, відповідно до програм професійної підготовки експертів-консультантів, можуть бути різними: як короткочасними (семінари, круглі столи), так і до-

вгостроковими (до 500 год.). Структура програм підготовки співвідноситься з формою реалізації підготовки (семинар, курси підвищення кваліфікації, навчання в аспірантурі).

Впровадження експертної діяльності у галузі освіти, а також професійна підготовка фахівців-експертів у галузі освіти, все більше набуває важливого значення для українського суспільства, оскільки такі фахівці будуть спроможними оцінювати, а в

подальшому й забезпечувати якість освіти у нашій країні. Саме тому проблема якісного відбору змісту навчального матеріалу для професійної підготовки експертів у галузі освіти є дуже важливою і актуальною. Вивченню досвіду України з проблеми навчально-методичного забезпечення професійної підготовки експертів у галузі освіти та змісту навчальних програм з підготовки даних фахівців будуть присвячені наші подальші наукові розвідки.

Література

1. **Братченко С. Л.** Мир экспертизы и его возможные координаты / С. Л. Братченко // Экспертиза образовательных инноваций / Под ред. Г. Н. Прокументовой. – Томск: Томский государственный университет, 2007. – С. 31-45.
2. **Огнев'юк В., Сисоєва С.** Освітologia – науковий напрям інтегрованого дослідження сфери освіти / В. Огнев'юк, С. Сисоєва // Рідна школа: щомісяч. науково-пед. журн. – 2012. – № 4/5. – С. 44-51.
3. **Проведение исследований** по выявлению актуальных направлений подготовки ведущих консультантов по вопросам образования (к Отчету по исполнению Государственного контракта № 03.р.20.11.0026 от 12.08.2011) // Министерство образования и науки РФ, Международный институт менеджмента ЛИНК. – Том № 1.3. – 223 с. – Электронный ресурс. – [Режим доступа]: <http://www.ou-link.ru/projects/files/research.doc>
4. **Суханова Е. А.** Организационные изменения в инновационных образовательных учреждениях как объект экспертизы / Е. А. Суханова // Экспертиза образовательных инноваций / Под ред. Г. Н. Прокументовой. – Томск: Томский государственный университет, 2007. – 156 с. – С. 61-68.
5. **The European Association for Quality Assurance in Higher Education (ENQA)** (2013). Retrieved from: <http://www.enqa.eu/files/ESG%20in%20Ukrainian.pdf>

References

1. **Bratchenko, S. L.** (2007). World of expertise and its possible coordinates. H. N. Prokumentova (Eds.), Expertise of educational innovation. Tomsk: TomskSU, 31-45 (in Russian).
2. **Ohneviuk, V., Sysoieva, S.** (2012). Osvitologia – the integrated scientific field of education research. Ridna shkola, № 4/5, 44-51 (in Ukrainian).
3. **Conduct the research** to identify topical areas of training leading consultants of Education (to the Report on the State contract number 03.r.20.11.0026 from 12.08.2011). The Ministry of Education and Science of the Russian Federation, The International Institute of mendzhment LINK. T. № 1.3, 223. Retrieved from: <http://www.ou-link.ru/projects/files/research.doc> (in Russian).
4. **Sukhanova, E. A.** (2007). Organizational changes in innovative educational institutions as an object of expertise. H. N. Prokumentova (Eds.), Expertise of educational innovation. Tomsk: TomskSU, pp. 61-68 (in Russian).
5. **The European Association for Quality Assurance in Higher Education (ENQA)** (2013). Retrieved from: <http://www.enqa.eu/files/ESG%20in%20Ukrainian.pdf> (in English).

Трыгуб І. І. АНАЛІЗ ЗАРУБЕЖНИХ УЧЕБНИХ ПРОГРАМ ПО ПРОФЕСІОНАЛЬНІЙ ПІДГОТОВКЕ ЕКСПЕРТІВ В ОБЛАСТІ ОБРАЗОВАННЯ

Автором изучен опыт подготовки экспертов-консультантов в области образования в учреждениях, которые сопровождают процесс развития образования в зарубежных странах (европейский, американский и российский опыт); проведен анализ существующих квалификаций в системе высшего образования; проанализированы зарубежные учебные программы по профессиональной подготовке экспертов в области образования; приведена тематика программ по подготовке экспертов в области оценки качества образования; сгруппированы основные программы и учебные модули по подготовке ведущих консультантов по вопросам развития системы образования в Российской Федерации.

Ключевые слова: ведущий консультант по вопросам развития системы образования; экспертиза; эксперт в области образования; менеджер по качеству образования; образование.

Tryhub I. THE ANALYSIS OF INTERNATIONAL TRAINING PROGRAMS ON TRAINING THE EXPERTS IN EDUCATION

The author studied the experience of preparing the expert consultants in the field of education in the institutions that accompany the development of education in foreign countries (European, American and Russian experience); the analysis of existing qualifications in higher education are held; the foreign programs of training experts in the field

of education are analyzed; the subject of programs for experts in the field of assessing the quality of education are described; the main programs and modules of training leading consultants on the development of the education system in the Russian Federation are grouped.

The forms of implementing training programs capable of performing consulting services in the field of education can range from short (seminars, roundtables) and long term (up to 500 hrs.). The structure of training programs correlated with the shape of the implementation study (seminar, training courses, post-graduate studies).

Implementation of an expert in the field of education and training professionals – the experts in education raises important task before the Ukrainian education today as well as new specialists will be able to evaluate and further growth and ensure the quality of education in our country. Therefore the problem of selection of high-quality content of training material for training experts in the field of education is very important.

Keywords: education; expert in the field of education; expertise; manager of the quality of education; senior consultant of the education system.

Рецензенти

Сисоєва С. О. – д. пед. н., проф., чл.-коресп. НАПН України,
Галицька М. М. – канд. пед. н.

Стаття надійшла до редакції 10.03.2015

Прийнято до друку 26.03.2015

УДК 37.013(438)

Ю. В. Гришук

ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ ОСВІТИ В ПОЛЬЩІ

Розглянуто генезис розвитку освіти в Польщі; виявлено провідні тенденції та особливості розвитку освіти в Польщі на різних етапах історичного розвитку країни, які детерміновано особливими суспільно-політичними й соціально-економічними умовами; проаналізовано вплив суспільно-політичних і соціально-економічних факторів на формування і розвиток системи освіти в незалежній Польщі.

Ключові слова: освіта; педагогічна наука; педагогічна освіта; підготовка вчителів; шкільництво.

Вступ. Актуальні аспекти розвитку освіти в Польщі розглядали вітчизняні науковці за такими напрямками: розвиток музично-педагогічної освіти (Г. Ніколаї); розвиток вищих педагогічних шкіл (К. Бінницька); розвиток вищої освіти недержавної форми власності (М. Гавран); розвиток системи післядипломної педагогічної освіти (Л. Юрчук); розвиток університетської освіти та науки (В. Майборода, Н. Долгова); реформування освіти (А. Василюк, І. Ковчина); професійно-педагогічна підготовка майбутніх фахівців (С. Когут, В. Пасічник, Л. Польова, С. Каричковська, С. Деркач, Н. Шеверун, В. Чичук та ін.); формування різних видів професійної компетентності у майбутніх фахівців (Л. Смірнова, О. Кучай, Л. Шевчук, О. Михальчук та ін.).

Розвиток освіти, етапи її модернізації вивчали польські науковці Ф. Анрушкевич, Ч. Банах, Т. Барський, К. Денек, Г. Квятковська, Я. Конопницький, Й. Кужма, К. Лех, Т. Левовицький, Р. Лепперт, Е. Ляска, С. Мешальський, Я. Морітз, Р. Мушкета, Е. Нероба, В. Оконь, М. Роцький, І. Шемпрух та ін.

Разом з тим, у дослідженнях вітчизняних і польських вчених ще не повною мірою висвітлено розвиток освіти в Польщі на різних історичних етапах розвитку країни: Польське Королівство (1025-1569), Річ Посполита (1569-1795), три поділи Речі

Посполитої (1772, 1793, 1795), Перша світова війна (1914-1918), Друга Річ Посполита (1918-1939), Друга світова війна (1939-1945), Польська Народна Республіка (1945-1989), відновлення демократичного устрою, вступ до ЄС (2004).

Мета статті – здійснити узагальнений історико-педагогічний аналіз розвитку освіти в Польщі.

Виклад основного матеріалу. Перші ознаки освітньої системи в Польщі датуються кінцем XI ст. Рішенням IV Вселенського Латеранського собору (1215) було запроваджено систему церковної католицької освіти (Савина А. К., 2012, с. 120). Перші школи такого типу з'являються у Кракові (1090), Познані (1153), Плоцьку (1206) і Вроцлаві (1212). До кін. XIII ст. у Польщі функціонувало 13 кафедральних і 14 монастирських шкіл.

З посиленням політико-економічної та адміністративної влади у Польщі на межі XIII-XIV ст., укріпленням її позицій у Європі виникла необхідність створення наукового центру для підготовки апарату державної влади та формування самовідомості нації. Відсутність у країні університету перешкождала підготовці вчителів та інших кадрів, необхідних для держави, що розвивається, а також уповільнювала процес християнізації язичницьких територій, заважала розширенню міжнародних зв'язків. Ідеологія